DOMSTOLENS DOM (Første Afdeling)
3. december 1992 *

I de forenede sager C-140/91, C-141/91, C-278/91 og C-279/91,

angående en anmodning, som Pretura circondariale di Bologna (Italien) i medfør af EØF-traktatens artikel 177 har indgivet til Domstolen for i de for nævnte ret verserende sager,

Mauro Suffritti,

Giacomo Fiori,

Marco Giacometti,

Marco Dal Pane,

Leonardo Balletti

mod

Istituto nazionale della previdenza sociale (INPS),

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af Rådets direktiv 80/987/EØF af 20. oktober 1980 om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om beskyttelse af arbejdstagerne i tilfælde af arbejdsgiverens insolvens (EFT L 283, s. 23),

har

DOMSTOLEN (Første Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, G.C. Rodríguez Iglesias, og dommerne R. Joliet og D.A.O. Edward,

generaladvokat: C.O. Lenz
justitssekretær: ekspeditionssekretær H.A. Rühl,

* Processprog: italiensk.

efter at der er indgivet skriftlige indlæg af:

— Mauro Suffritti og Giacomo Fiori ved advokaterne Bruno og Stefano Bargellini, Bologna

— Marco Giacometti, Marco Dal Pane og Leonardo Balletti ved advokaterne Bruno Micolano, Bologna, og Giuseppe Celona, Milano

— Istituto nazionale della previdenza sociale ved advokaterne Boer, Rom, og Marri, Bologna

— den italienske regering ved professor Luigi Ferrari Bravo, chef for tvistemålsafdelingen i Udenrigsministeriet, som befuldmægtiget, bistået af avvocato dello Stato Oscar Fiumara

— den tyske regering ved Regierungsdirektor Ernst Röder og Oberregierungsrat Joachim Karl, begge Forbundsøkonomiministeriet, som befuldmægtigede

— Kommissionen For De Europæiske Fællesskaber ved juridisk konsulent Dimitrios Gouloussis samt Guido Berardis og Karen Banks, Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtigede, idet Karen Banks blev bistået af advokat Alberto Dal Ferro, Vicenza,

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at der er afgivet mundtlige indlæg i retsmødet den 29. oktober 1992 af Giacometti, Dal Pane og Balletti, af Istituto nazionale della previdenza sociale ved advokat Acquaviva, Bologna, og af Kommissionen ved E. Traversa, Kommissionens Juridiske Tjeneste, og Karen Banks, som befuldmægtigede, bistået af advokat Alberto Dal Ferro,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse samme dag,

afsagt følgende

Dom

1 Ved kendelser af 25. januar 1991 (forenede sager C-140/91 og C-141/91), af 23. juli 1991 (sag C-278/91) og af 25. juli 1991 (sag C-279/91), indgået til Domstolen henholdsvis den 27. maj og den 31. oktober 1991, har Pretura circondariale di Bologna i medfør af EØF-traktatens artikel 177 forelagt en række præjudicielle spørgsmål vedrørende fortolkningen af Rådets direktiv 80/987/EØF af 20. oktober 1980 om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om beskyttelse af arbejdstagerne i tilfælde af arbejdsgiverens insolvens (EFT L 283, s. 23).

2 Spørgsmålene er rejst under retssager, som Suffritti, Fiori, Giacometti, Dal Pane og Balletti har anlagt mod Istituto nazionale della previdenza (herefter benævnt »INPS«), idet INPS havde nægtet at udbetale dem ydelser som følge af, at deres arbejdsforhold var ophørt.

3 Direktiv 80/987 har til formål at sikre arbejdstagere en vis minimumsbeskyttelse på fællesskabsplan i tilfælde af arbejdsgiverens insolvens, idet direktivet dog ikke afskærer medlemsstaterne fra at anvende gunstigere bestemmelser. Med henblik herpå skal der ifølge direktivet navnlig tilvejebringes en række særlige garantier for at sikre betaling af løntilgodehavender.

4 Ifølge direktivets artikel 11 skulle medlemsstaterne senest den 23. oktober 1983 have iværksat de nødvendige administrativt eller ved lov fastsatte bestemmelser til gennemførelse af direktivet. Da Den Italienske Republik ikke havde opfyldt denne forpligtelse, fastslog Domstolen ved dom af 2. februar 1989 (sag 22/87, Kommissionen mod Italien, Sml. s. 143), at republikken havde gjort sig skyldig i traktatbrud.

5 Suffritti og Fiori var arbejdstagere i selskabet Tecnoquarzi, for Suffritti's vedkommende fra den 24. maj 1971 og for Fiori's vedkommende fra den 27. september 1971. De blev begge afskediget, idet der ikke kunne udbetales dem løn,

førstnævnte den 11. september 1981 og sidstnævnte den 30. april 1981. Den 6. november 1982 erklærede Tribunale di Bologna selskabet Tecnoquarzi konkurs, og Suffritti's og Fiori's krav om ydelse ved arbejdsforholdets ophør blev anmeldt i boet. Giacometti, Dal Pane og Balletti var arbejdstagere i selskabet Giuseppe Minganti Spa, for Giacometti's og Dal Pane's vedkommende indtil den 24. marts 1982 og for Balletti's vedkommende indtil den 11. september 1981, da de sagde op, idet der ikke kunne udbetales dem løn. Den 17. maj 1983 erklærede Tribunale di Bologna selskabet konkurs, og sagsøgernes krav blev anmeldt i boet, men er ikke blevet udbetalt.

6 Parterne i de fire sager fremsatte begæringer til garantiinstitutionen under INPS i medfør af italiensk lov nr. 297/82 (GURI nr. 147 af 31.6.1982) med henblik på at få udbetalt ydelse ved arbejdsforholds ophør. Disse begæringer blev afvist med henvisning til lovens artikel 2, som bestemmer, at arbejdsforholdet skal være ophørt efter lovens ikrafttræden, hvilket ikke var tilfældet i hovedsagerne.

7 Sagsøgerne henvendte sig herefter til Pretura di Bologna og påberåbte sig bestemmelserne i direktiv 80/987 samt ovennævnte dom i sagen Kommissionen mod Italien.

8 På denne baggrund har de nationale retter forelagt Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål med stort set samme ordlyd i de fire sager:

»1) Er det pågældende direktiv umiddelbart anvendeligt?

2) Såfremt spørgsmålet besvares bekræftende, har da den nævnte retsakt været gyldig fra oktober 1980, eller fra det tidspunkt, da den blev offentliggjort i EF-Tidende, eller da den blev meddelt Den Italienske Republik?

3) Kan arbejdstagere, hvis arbejdsforhold ophører, og den virksomhed, hvor de var beskæftiget, er erklæret konkurs efter det ovennævnte tidspunkt, over for garantifonden med retsvirkning fremsætte krav om den ydelse ved arbejdsforholdets ophør, der tilkommer dem i henhold til loven?«

9 Hvad nærmere angår de faktiske omstændigheder i hovedsagerne og retsforhandlingernes forløb samt de skriftlige indlæg, der er indgivet til Domstolen, henvises til retsmøderapporten. Disse omstændigheder omtales derfor kun i det følgende i det omfang, det er nødvendigt for forståelsen af Domstolens argumentation.

10 De forelagte spørgsmål drejer sig i hovedsagen om at opklare, hvorvidt arbejdstagere for en national ret kan påberåbe sig direktiv 80/987 med henblik på gennem den ved italiensk lov nr. 297/82 oprettede garantiinstitution at opnå betaling af ydelse ved arbejdsforholdets ophør som fastsat i samme lov, idet der ses bort fra den i samme lov foreskrevne tidsmæssige betingelse, hvorefter de af institutionen fastsatte ydelser udelukkende bevilges, hvis arbejdsforholdets ophør og konkursbehandling eller tvangsfuldbyrdelse er indtrådt efter lovens ikrafttræden.

11 Det kan fastslås, at fristen for at træffe de i direktiv 80/987 krævede gennemførelsesforanstaltninger først udløb den 23. oktober 1983, og at erklæringerne om insolvens blev fremsat, samt at de i hovedsagen omhandlede arbejdsforhold ophørte før udløbet af nævnte frist.

12 Under disse omstændigheder kan arbejdstagerne ikke påberåbe sig direktivets bestemmelser til støtte for at tilsidesætte visse bestemmelser i den nationale lov.

13 Kun såfremt en medlemsstat ikke på korrekt vis har gennemført et direktiv ved udløbet af den for iværksættelsen heraf fastsatte frist, kan private ifølge

Domstolens praksis, under visse betingelser, over for nationale retter gøre rettigheder, de direkte støtter på direktivets bestemmelser, gældende.

14 Svaret til den nationale ret bliver derfor, at arbejdstagerne ikke ved de nationale domstole kan påberåbe sig bestemmelserne i Rådets direktiv 80/987 til støtte for et krav om, at den i henhold til italiensk lov nr. 297/82 oprettede garantiinstitution betaler den i nævnte lov fastsatte ydelse ved arbejdsforholdets ophør og herunder tilsidesætte den i loven fastsatte tidsmæssige betingelse, hvorefter ydelserne fra garantiinstitutionen kun udbetales, såfremt arbejdsforholdet er ophørt, og konkursbehandling eller tvangsfuldbyrdelse er indledt efter lovens ikrafttræden.

Sagens omkostninger

15 De udgifter, der er afholdt af den italienske regering, af den tyske regering samt af Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN (Første Afdeling)

vedrørende de spørgsmål, som er forelagt af Pretura circondariale di Bologna ved kendelser af henholdsvis 25. januar, 23. juli og 25. juli 1991, for ret:

Arbejdstagerne kan ikke ved nationale domstole påberåbe sig bestemmelserne i Rådets direktiv 80/987/EØF af 20. oktober 1980 — om indbyrdes tilnærmelse af

medlemsstaternes lovgivning om beskyttelse af arbejdstagerne i tilfælde af arbejdsgiverens insolvens — til støtte for et krav om, at den i henhold til italiensk lov nr. 297/82 oprettede garantiinstitution betaler den i nævnte lov fastsatte ydelse ved arbejdsforholdets ophør og herunder tilsidesætte den i loven fastsatte tidsmæssige betingelse, hvorefter ydelserne fra garantiinstitutionen kun udbetales, såfremt arbejdsforholdet er ophørt, og konkursbehandling eller tvangsfuldbyrdelse er indledt efter lovens ikrafttræden.

Rodríguez Iglesias Joliet Edward

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 3. december 1992.

J.-G. Giraud
Justitssekretær

Rodríguez Iglesias
Formand for Første Afdeling